
ПОСІБНИК ІЗ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ В ЗОНАХ КОНФЛІКТУ ДЛЯ ЦИВІЛЬНИХ УСНИХ І ПИСЬМОВИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ Й ОТРИМУВАЧІВ ПОСЛУГ ПЕРЕКЛАДУ

www.aiic.org

www.fit-ift.org

www.red-t.org

Перекладачі, що працюють у зонах конфлікту, які часто не є професійними лінгвістами, відіграють ключову роль у забезпеченні спілкування. Працюючи в умовах підвищеного ризику, перекладачі є так званим надзвичайно вразливим персоналом і потребують особливого захисту як під час конфлікту, так і після його закінчення. Отримувачі послуг перекладу мають бути поінформовані про свої обов'язки щодо роботи з перекладачами та про необхідність забезпеченням їм постійного захисту. Водночас перекладачі також мають знати свої права й дотримуватися стандартів та етичних норм мовної професії для підвищення рівня власної безпеки та репутації.

У цьому документі викладено основні права, обов'язки та практичні методики, рекомендовані перекладачам та отримувачам послуг перекладу Міжнародною асоціацією усних перекладачів (AIIC), Міжнародною федерацією письмових перекладачів (FIT) та організацією Red T. Посібник застосовний до перекладачів, які надають послуги перекладу журналістам, представникам збройних сил, НДО та інших організацій в польових умовах зон конфлікту.

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

ПРАВА

Захист

Ви маєте право на захист як під час виконання завдання, так і після його завершення. За необхідності такий захист має також поширюватися на вашу сім'ю. Ви маєте бути забезпечені захисним одягом та обладнанням, але не зброєю. Як цивільна особа ви не зобов'язані носити уніформу, якщо ви не давали на це згоди. Вам має бути наданий доступ до засобів отримання медичної та психологічної допомоги. Перед завданням ви маєте пройти інструктаж з безпеки та отримати інструкції щодо дій у надзвичайній ситуації.

Підтримка

Ви маєте право на підтримку впродовж всього завдання, зокрема на адекватні умови перебування в польових умовах або на базі.

Обмеження

Межі вашої ролі мають бути чітко визначені. Ви маєте право відмовитися від завдання, яке порушує ваші професійні чи особисті стандарти та етичні принципи та/або необґрунтовано загрожує вашій безпеці.

Увідний інструктаж

Ви маєте отримати загальну та конкретну інформацію про завдання в обов'язковому порядку.

Умови

Ви маєте право на отримання оплати та на виконання інших договірних положень, що стосуються роботи в небезпечних умовах. Графік роботи має бути адекватним, з періодичними перервами.

ОБОВ'ЯЗКИ

Неупередженість

Незалежно від того, хто вас найняв, усім сторонам взаємодії ви маєте надавати послуги однакової якості, не висловлюючи своїх думок і не демонструючи симпатій. Ви не можете відстоювати інтереси жодної з сторін взаємодії. У разі конфлікту інтересів ви зобов'язані повідомити про його наявність.

Конфіденційність

Ви маєте забезпечувати конфіденційність будь-якої інформації, отриманої від будь-якої сторони взаємодії під час роботи. Не розкривайте таку інформацію та не використовуйте її для особистої вигоди.

Точність

Передавайте висловлювання всіх сторін взаємодії з максимальною змістовою точністю. Для цього...

- Майте базові навички усного перекладу: уважно слухайте те, що кажуть, і чітко передавайте зміст висловлювання іншою мовою, зважаючи на культурні нюанси й невербальні сигнали.
- Готуйтеся до завдань: вивчіть спеціальну лексику, скорочення, неформальні вирази тощо й ознайомтеся зі специфікою акцентів, жестів, звичаїв тощо.
- Робіть нотатки, якщо вони допоможуть вам краще запам'ятовувати інформацію.
- Не цензуруйте і не змінюйте інформацію, яку надає особа, що говорить.
- За необхідності попросіть особу, що говорить, пояснити інформацію або говорити повільніше або подайте сигнал, що не розумієте, про що йдеться.

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ОТРИМУВАЧІВ ПОСЛУГ ПЕРЕКЛАДУ

ПРАВА

Ви маєте право на точний переклад ваших висловлювань або повідомлень. Виконуючи наведені нижче обов'язки, ви допоможете перекладачеві належним чином виконати поставлене завдання.

ОБОВ'ЯЗКИ

Повага

Перекладачі є сполучною ланкою між вами та населенням країни, в якій ви працюєте. Поважайте перекладачів, і вони поважатимуть вас. Встановлення ієрархії можливе, але без зловживань.

Захист

Працюючи на вас, перекладач може перебувати в небезпеці. Незалежно від ваших зобов'язань за договором про надання послуг, забезпечте захист перекладачам і, за необхідності, їхнім сім'ям як під час виконання перекладачами завдань, так і після їх закінчення.

- Не озброюйте перекладачів.
- Забезпечте їх захисним одягом та обладнанням, але не вимагайте від них носіння уніформи, якщо вони не давали на це згоди.
- Не розкривайте імена або адреси та не розповсюджуйте фотографії/зображення перекладачів без їхнього дозволу.

Підтримка

Забезпечте перекладачам підтримку, зокрема адекватні умови перебування в польових умовах або на базі. Будьте обізнані щодо їхніх потреб та занепокоєнь.

Визначення ролі

Чітко визначте роль перекладача. Дайте необхідні пояснення щодо оперативних потреб та ланцюжка відповідальності. Не ставте перед перекладачами завдання, не пов'язані з перекладом, та пам'ятайте про те, що перекладач має право відмовитись від завдання, якщо воно суперечить його власним професійним або особистим стандартам та етичним принципам та/або загрожує його безпеці.

Планування

Усний переклад потребує концентрації, яку важко підтримувати в конфліктній ситуації. Узгодьте з перекладачем робочий графік, перерви тощо. Користуйтеся послугами перекладу, враховуйте необхідність додаткового часу та інші логістичні потреби.

Увідний інструктаж

Перед кожним завданням надавайте перекладачеві загальні та конкретні інструкції щодо контексту та мети завдання. Роз'яснюйте спеціальні терміни, акроніми, неформальні вирази тощо.

Оцінка

Оцінюючи, за потреби, якість роботи перекладача, будьте справедливі та використовуйте відповідну систему оцінки. Відстежуйте правильність передання висловлювань та повідомлень. Пам'ятайте про те, що якісний переклад, це не дослівний переклад, а той, який чітко передає зміст вихідного висловлювання або повідомлення. Зауваження робіть наодинці з перекладачем. Якщо перекладач на це заслуговує, відзначте його старання винагородою, рекомендацією тощо.

ЯК ПРАЦЮВАТИ З ПЕРЕКЛАДАЧЕМ

Розміщення під час взаємодії

Станьте так, щоб ви, перекладач та інша сторона взаємодії утворювали трикутник. Переконайтеся в тому, що ви, перекладач та інша сторона взаємодії можете бачити та чути одне одного. Відрекомендуйте себе та перекладача, поясніть роль перекладача. Під час розмови звертайтеся не до перекладача, а до іншої сторони взаємодії, дивлячись на неї, а не на перекладача.

Мовна взаємодія

Перекладач чекає, коли ви почнете говорити, і перекладає, коли ви зупиняєтеся. Обсяг інформації, яку перекладач може запам'ятати та точно передати іншою мовою, залежить від рівня його кваліфікації.

- Використовуйте відносно прості слова та короткі, логічні речення.
- Говоріть чітко та не надто швидко.
- Намагайтеся уникати сленгу, скорочень, жаргону або асоціацій, не зрозумілих у культурі співбесідника.
- Пам'ятайте, що гумор, який може сприяти зниженню напруженості, іноді важко перекласти.
- Пам'ятайте про свій акцент, діалект та мовні особливості. Подумайте, як саме вони можуть вплинути на роботу перекладача.
- Звертайте увагу на те, що ви кажете, і як ви це кажете.

Перевірка

Ви відповідаєте за розуміння висловлювань або повідомлень усіма сторонами взаємодії. Якщо ви не зрозуміли, що сказала інша сторона взаємодії, попросіть її повторити та/або уточнити висловлювання або повідомлення. Якщо вам здається, що інша сторона взаємодії не зрозуміла, що ви їй сказали, переконайтеся в тому, що перекладач вас зрозумів. Утім, намагайтеся уникати прямих розмов із перекладачем без розкриття іншій стороні взаємодії загальної теми таких розмов.

Контроль

Не перекладайте на перекладача власну відповідальність. Перекладач не має робити заяви або ставити запитання від вашого імені – він має лише перекладати те, що кажете ви. Ви можете, в разі потреби, радитися з перекладачем, залишаючись при цьому особою, відповідальною за процедуру загалом.

Посібник із польової роботи в зонах конфлікту для цивільних усних і письмових перекладачів й отримувачів послуг перекладу, версія 3/2012